

DUILIU ZAMFIRESCU.

DIN VIAȚA ROMANILOR MODERNI.

O VENATOARE DE VULPE, IN CAMPANIA ROMANA.

Iubite prietene!

Deși nu cred să te fi stăpănit vreodată patima vânătorului, decât doar când se infățișa cu fuste, eu vreau să-ți scriu tocmai în predmetul acesta. La noi, Nemrozii din parlament se dau de ciasul morții, ca să garanteze libertatea individuală de a cloți, turor dihăniilor, sburătoare sau nu. E, prin urmare, un subiect de actualitate.

Dar te rog să nu te măhnești prea mult, gândindu-te poate că m'am făcut un varvar la inimă, că ucid sêrmâne ființe nevinovate. Nu. Când din întâmplare mă duc la vânat, e semn de pace: pădure, iazuri, câmpuri, sunt atâtea tainice chemări ale firii, încât pușca rămâne cu țevile plecate. În țara asta mai ales, câte lucruri nu sunt mai frumoase decât vânatul! Unde mai pui apoi, că o asemenea teorie scutește de a da alături. — Dar poate o să mă 'ntrebi de ce atunci es cu pușca. Ei, asta-i! Par'că dumneata întrebuițezi toate instrumentele ce le porți asupra-ți! Așa e firea omenească făcută: mai incaleci un cal, mai iai o pușcă de-a spinare, ia așa, ca să-ți mai treacă de dorul strămoșilor.

În împrejurarea de față, chiar să nu mai porți de loc grija dihăniilor: vânătorul e fără a-me.

Și să-ți spui cum.

Intr'o dimineață de Februarie, pe la 9 ciasuri, eșeam pe poarta San-Sebastiano și mă 'ndreptam spre Via Appia,

împreună cu alte patru persoane. Eram prin urmare cu toții cinci la număr, dintre cari trei doamne și doi bărbați. Frigul pișca ușurel de virful nasului, ca un craiu bătrân, și par'că de atâta îndrăzneală chiar doamna cea în vîrstă se roșea. Trecurăm pe dinaintea catacombelor Sântului Calist, fără cea mai mică smerenie față cu acele mărețe rămășițe ale celor dintâi creștini, ne coborîrăm într'o vâlcea, în care, la stînga, dormitau de-atîta vreme zidurile cercului lui Maxențiu, și apoi ridicarăm la deal, spre Caecilia Metella, un strălucit monument înălțat «ficei lui Metellus Creticus, femeea triumvirului Crassus», peste care familia Prîmarului de astăzi al Romei, duca Gaetano di Sermoneta, zidise în veacul al 13-lea un castel întărit (se înțelege, peste monument).

De aci intram în Campania romană. — Soarele se ridicase drept la 'ndemăna noastră. Razele de lumină pătunseseră în fie-care picătură de rouă, de parea tot câmpul stropit cu diamante. Totul era verde și sănătos. O suflare de viață tîneră ne învăluia pe toți ca într'o haină moale de mătăasă. Bucuria de a trăi era lăuntrică. Mormintele din dreapta și din stînga drumului dau acestui fel de fericire o formă oare-cum clasică. Nimeni nu vorbea. În noi înșine era o mlădiare armonică de impresiuni, care se împărțeau celuilalt prin vecinătatea trupurilor noastre. Strînși în cuprinderea unui landou, eram fără voie lipiți unii de alții. Ne simțeam calzi și nu îndrăzneau să ne prîvim. Dar se pricepea lesne că fie-care din noi dorea, în taina firii sale, prelungirea acestui fel de a se înțelege. Una din doamne se uita în vîzduhul senin, cu genele pe jumătate închise, par'că s'ar fi rătăcit cu mintea în amurgul unei amintiri de fericire. «Altă dată, altă dată» păreau a-i zice mormintele; însă glasul lor închipuit nu putea rupe nimic din mreaja farmecului present. Plăcerea păgănească de a trăi, acum, nemijlocit, ce cuprinsese pe Goethe la Napoli, într'un chip atît de neînțeles, străbătuse în noi cu o mai mare putere. Mintea fugară mi se anină de forma subțiratică a prințesei X, pe care cu o sută dn ani înainte o mîngăiase ochiul lui Goethe în casa bunului său prieten Filangieri și o umbră de nesiguranță se

resfiră, din trecutul acesta apropiat, peste vibrațiile mele de fericire, și mă sdruncină într-o cătva, — ceea ce nu mi se întâmplase cu trecutul cel depărtat Lumea română, cu toate pietrele ce o înfățișează în mod plastic închipuirii noastre, s'a răcit; pe câtă vreme lumea de acum o sută de ani încă e caldă, și par'că tocmai de aceea înviurește cu mai mare putere asupra icoanei morții din conștiința noastră. — Doamna care se uita în văzduhul senin mă atinse peste mână. — »La ce te gândești?« Imi veni până în gură să răspund. »La dumneata«. Dar, cu o răpede înfrângere a propriei porniri, răspunsei cu îndelung răbdătorul »La nimic«, scăpând astfel de o groaznică banalitate.

Cu noi înainte se deschideau treptat, din pânza unui zid, mărețele arcuri ale apedurilor claudiane. Pe fundul limpede al orizontului, munții Albani își încrustau mărginile lor străvezii, purtând pe văi orașele albe, ce din depărtare semănau cu turme de oi la pășune. Frascati, Grotta Ferrata, Marino, Albano, peste cari Rocca di Papa străjuia din înălțime, părând a chema asupra-le mântuirea lui Jupiter Latiaris. — Niciodată o câmpie semănată, din zilele noastre, o grădină tână, n'a fost mai candidă decât bătrâna această Campanie romană. Ca o fecioară nemuritoare, ea stă în pământul clasic, mută, neclintită, păzind mormântul în care.

»Cu capul odihnind pe Palatinul August,
 . Cu brațele deschise între Aventin și Celiu
 »Roma își întinde puternicii umeri
 »Spre Via Appia« —

Dar ce-i faci vieții! Ea este, în raport cu trecutul, cum e o ramură de ederă către o ruină: se vîră printre cărămizi, crapă lespezile, se anină de turnuri, acoperind toată melancolia pustietății cu o țesătură de foi grase —

Ajunși cam la a șasea peatră miltară, deterăm peste un cort din zilele noastre, elegant, luxos, sub care se întindea o masă bogată, cu chelneri în frac și un *maitre d'hôtel* în haine de vânătoare, care, ca pe vremea romanilor clasici,

ingrijea ca acest *sentaculum* să fie nu numai bun, ci să aibă și culoare locală — Capete de vulpe atirnav de ușorii cortului; un vulpoi bătător, împăiat, în mijlocul mesei; vulpe pe pahare; vulpe pe cuțite, — bre, șireată societate trebuie să mai fie asta!

Intre acestea, membrii clubului numit »Circolo della Caccia alla volpe« soseau unul câte unul O mulțime de ofițeri de artilerie și cavalerie; civili de toate virstele, aparținând societății romane; femei, unele mai frumoase decât altele; străini de prin toate țările; un ambasador; atașați militari; până și un popă anglican, — veneau pe lungul căii Appia, în trăsurile ușoare cu două roate, în landouri, în cabriolete, în așa zisele *bote* sau birji romane. —

Ce privește ciudată! — Pe drumul mormintelor, se desfășura viața în toată strălucirea sa Cai neastâmpărați, oameni veseli, îmbrăcămiși bătătoare la ochi, soldați, sgomot, nerăbdare, — eată ce înlocuise pacea ținutimului. Cortul și furgonul clubului se răzemaseră de un morman de piatră, zis astăzi *Casale-Rotondo*, vechiu mormânt al lui Messala Corvinus, împrejurul căruia vistavoii strângeau chingele la cai, ear stăpânii lor turnau marsala dulcilor stăpâne, siguri că într-o înghițitură de vin se ineacă un car de necazuri.

Stând între ei și privind-u-i, simțeau o nespasă fericire că-i cunoștii numai pe partea lor cea bună, că nu le știi metehnelele, nemulțumirile. Fracurile roșii pe pantalonii albi; amazonele strinse de șolduri; curtenia oamenilor bine crescuți, un nu știi ce plin de elegantă intimitate ce-l dă mișcărilor unei societăți deprinderea de-a călări împreună, — produceau ilusia unui moment din viața medievală — Duca Grazioli-Lante, Masterul clubului, subțiratec dar cu o fibră de oțel, sta în mijlocul drumului, uitându-se nerăbdător în zare spre a vedea căinii, care nu soseau; Lord Dufferin, ambasadorul englez, fudul tare de-o ureche dar de o rară politeță, corect, blând la vorbă ca o tată mare, însoțea pe fiică-sa și pe donna Giulia Lavaggi, cătră care își pleca adesea urechea în activitate, Conteul Loulou Primoli Bonaparte, cunoscut prin rărul privilegiu ce are în societatea romană de-a primi la sine

domni, doamne și domnișoare, cu toate că e holteiu ; fratele său Gegè Primoli, băntuit de mania fotografiei ; don Baldasare Odescalchi și cumnatul său contele Rucellai, florentin de rasă dar venețian prin barbă ; don Prospero Colonna ; Marchisul Marignoli ; Principele Chigi și alți căți în Christos s'au botezat, perduți într'un stol de ofițeri de toate gradele. Eată o trăsorică cu un cal, ușoară ca o libelulă, care poartă pe bălăia prințesă Santafiori, cu fucă-sa. Oh ! fucă-sa !.. cine a văzut-o și nu și-a pocnit buzele în gând, sărutând vântul. Donna Nicoletta Grazzioli, o sabină nehrăpită, pare a aștepta pe Titu Tițiu... care nu vine. Vară-sa, donna Elena Rospigliosi, dulcea stăpână a Aurorei lui Guido Reni, care trebuie să se fi visând adesea pe carul zorilor. Infine, donna Bianca del Grillo. Eată donna Bianca. Căți nu sar, căți nu lasă malvasia în pahare, ca să vie, ca s'o vadă, ca s'o ia de subsoară, pe bălăia donna Bianca. — Ea se coboară, sprintenă, din trăsura, uitându-se cu firească dragoste la mama ei, illustra Ristori. Pare o ușoară închipuire a lui Sandro Botticelli, desprinzându-se din cadrul *Orelor* și lăsându-se, plutitoare, pe borangicul hamelor sale de zină. Mănile i le-a cântat Gabrielle d'Annunzio, când a cântat pe Blanchesmano ; ochii, rândunelele din zarea albastră ; mijlocul, isvoarele cu trestii. Donna Bianca râde, și mărgăritele își scot capul dintre flori s'o vadă : s'a întors primăvara, au inviat fluturii.

Dar deodată, toată lumea asta elegantă se întoarce către drum.

— Eată-i ! eată-i ! se aude din toate părțile. Fiecare își caută ochiana, ochelarii ori monoculul. Unul soarbe din fugă ultima înghițitură ; altul aprinde o țigară din treacăt ; un al treilea își ridică carimbii răsfrânți ai cismelor. O mișcare generală se face în roiul de oameni, care trec la jockey, la vistavoi, până și la cai. Aceștia cu țirloarele subțiratece legate în sfori și îmbrăcați în lungi valtrapuri senatoriale, ca altădată calul lui Heliogabal, bat pământul cu nerăbdare, rînchezând cu nările săngerate în vânt.

Pe lungul viei Appia se vede rostogolindu-se un nor ușurel de praf, prins în pervazul a doi călăreți îmbrăcați în

roșu El vine domol și cu cât vine, cu atât norul se pierde, ear formele vii es la iveală. O liotă de câini târcați, cu cozile ca niște proțapi, inaintează până la o dsitanță respectoasă, unde se opresc un moment spre a lua la dreapta din drum, trecënd bariera de lațuri ce mărginește strada și venind să se așeze in fața cortului, pe earbă. Duca Grazioli se duce la unul din cei doi picheri, care își scoate cascheta și-i face cuvenitul raport asupra stării sufletești a dobitoacelor sale, dacă sunt in vervă, de nu cumva vântul imprăștie urma, etc. Cellalt picher, cu un harapnic in mână, aduce la calea adevărului pe unu cotei nedisciplinați, strigând printre dinți »Au! Fiction, what have you done? Jamie, Rattlin, Roarin! Davie, Davie, come here!...« Și biciul pac! mângăe pe Davie, care, umblă, intră schelăcând in rândul celor cumiști

In fine duca Grazioli incalecă..

Un freamët de interes trece prin rândurile cailor și călăreșilor. Se string chingele, se indeasă pălăriile. Fiecare vede pe vecin fără să-i vorbească Câte un »Ciau!« scurt de la unu la altu, și nimic mai mult. Se înțelege că preocuparea de sine a luat locul nepăsării de până aci. Când ai de sărit bariere de 1 metru 20, ziduri, șanțuri, văgăune, pripoare, tot ce sare și străbate o vulpe, poți să fi foarte deprins cu călăria, te gândești că-ți poți rupe gâtul. Ceeace dealtminteri, se intimplă câte unuia la fiecare vânătoare.

Masterul cu picherii și câinii au pornit-o in cap. Ei merg incet să caute bariera prin care se intră pe câmp. După dinșii grupuri de călăreși se desfășură pe lungul viei Appia, pe când trăsurica frașilor Primoli îi așteaptă, cu respectivul aparat de fotografie.

Deabia au intrat in câmp și au coborit o mică vâlcea, că deodată turma de câini se așterne pe goană. Un sunet de corn, grav, prelung, se repercutează pe văi și pare a deștepta vietățile toate. Caii sar deodată in galop, rândurile se rup, mișcarea devine fantastică, fiindcă acum pare un virtej ce mătură canpania romană, fără a lăsa altă urmă decât earbă bătăturită. Eată-i urcând un deal, pe creasta căruia se zărește o barieră de lațuri. Priveliștea e minunată și emoțiu-

nea spectatorilor crește din cauza obstaculului ce se vede. Vulpea a trecut printre stîngii ca o nălucă; căminii trec căt-colea în urma ei; cei doi picheri sar pe deasupra fără măcar să bage de seamă; aproape în acelaș timp, Duca Grazzioli pare că sboară, calul său plutește ca o ciocărlie în vînt; un maior de cavalerie sare aproape de mână cu femeea lui; Marignoli, Colonna, Chigi, par'că au aripi. Cornul sună pe valea cealaltă, la stînga. Intărziașii se precipită cătră barieră în goană. Dar unii din cai se opresc pe loc, par'că ar fi țin-tuți. Pinteni, biciușcă sunt zadarnice. Se ridică drept în două picioare, mușcă zabalele, sforăe, — dar nu sar, stăpăniilor lor, furioși, îi întorc înapoi, îi bat și ear îi aduc cătră barieră. Unii o sar, cei mai mulți se opresc din nou. Un căpitan de artilerie, care nu putuse sări la prima trecere, vine ca o vijelie. Calul său, de cea mai fină rasă, și-a întins capul delicat pe lungul picioarelor și ai crede că vrea să se desprindă de pămînt, atăta e de ușure! Cu toate astea, cavalerul îl poartă greșit asupra obstaculului, — el ia bariera în picioare și 'ntr'o secundă se rostogolesc amînduoi de cealaltă parte. Alături de dinsul donna Bianca, Lord Dufferin și alți doi, trei trec ca vîntul.

Cornul sună pe dealul de-al treilea. Au dispărut mai toți. Rari curioși rămîn pe virful muchei, urmărind cu binocluri mersul vîntătorii. Cu încetul văile reintră în clasica lor pace. Cucoșii de la Villa Quintiliana, speriați un moment, își piaptănă bărbia cu ghiara pîntenată. Tăcerea revine; privitorii se întorc spre drum.

— Haidem!

Și deabia se mai aude cornul în fundul văilor.